

Innst. 68 L

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 147 L (2014–2015)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i sosialtjenesteloven (økonomisk stønad til barnefamilier)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Hovedinnholdet i proposisjonen

I proposisjonen fremmes forslag til endringer i lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven). Det foreslås å regulere at barns inntekt skal holdes utenfor ved vurdering av søknader om økonomisk stønad.

Bakgrunnen for lovforslaget er et ønske om at barn som vokser opp i familier som mottar økonomisk stønad, får levekår som er mer likeverdige sammenliknet med andre barn. Forslaget tar sikte på å begrense kommunenes adgang til å regne med barns inntekt ved vurdering av søknader om, og beregning av økonomisk stønad (sosialhjelp) til barnefamilier. Dette skal også bidra til at praksis i kommunene blir mer lik og at barn i familier som mottar stønad til livsopphold vil kunne bedre sin egen situasjon gjennom inntekt fra arbeid i helger og skoleferier.

Proposisjonen inneholder forslag til et nytt tredje ledd i sosialtjenesteloven § 18 (stønad til livsopphold) som medfører at kommunene skal holde barns inntekt fra arbeid i fritid og skoleferier utenfor ved vurdering av søknader om økonomisk stønad til familien. Formålet med lovforslaget er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, gjøre den enkelte selvhjulpne og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet.

Det vises til proposisjonens kapittel 2.1 og 2.2 der bakgrunnen for lovforslaget og gjeldende rett er redegjort for.

Forslaget har vært på høring med frist 2. desember 2014. Høringsforslaget og høringsuttalelsene er nærmere beskrevet i proposisjonens kapittel 2.4 og 2.5.

For departementets vurderinger, herunder bestemmelsenes rekkevidde og nærmere om begrepet barn og arbeid, vises det til proposisjonens kapittel 2.6.

1.2 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget anses ikke å få vesentlige konsekvenser for kommunene, da det dreier seg om et begrenset antall barn.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Dag Terje Andersen, Fredric Holen Bjørdal, Lise Christoffersen og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Stefan Heggelund, lederen Arve Kambe, Bente Stein Mathisen og Bengt Morten Wenstøb, fra Fremskrittspartiet, Ingebjørg Amanda Godskesen og Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, og fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø, viser til regjeringens forslag om å holde barns inntekt utenfor ved vurdering av søknader om økonomisk stønad. Forslaget begrunnes med at beregning av økonomisk stønad (sosialhjelp) til barnefamilier blir gjort forskjellig i dag, avhengig av hvilken kommune som skal gjennomføre beregningen, samt at slik inkludering av barns inntekt virker hemmende på

barn og unges mulighet til å forbedre sin livssituasjon. Det som gjør slik inkludering spesielt uheldig, er at det forsterker barnefattigdom.

Komiteen ønsker å tette denne type hull i det sosiale sikkerhetsnettet for grupper som i dag faller igjennom. Det innebærer blant annet å sikre mer likeverdige vilkår for barn som vokser opp i fattige familier. Det er jo slik at inntekt for barn i familier som ikke mottar økonomisk stønad, kan gå uavkortet til de barn som tjener den. Derfor er det urimelig at inntekt for barn i familier som mottar økonomisk stønad skal regnes med som husholdsinntekt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, mener at det er all grunn til å stimulere barn og unge som vokser opp i fattige familier til å forbedre sin egen livssituasjon. Ett av de sterkeste virkemidler for å oppnå dette er nettopp å la de unge beholde sin egen inntekt, uten at dette skal gi negative konsekvenser for familien. På denne måten vil de unge se at lønnsarbeid er den beste måten å forsørge seg selv på fremover.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, vil også vise til at regjeringen sammen med sine to samarbeidspartier Kristelig Folkeparti og Venstre i mai lanserte sin strategi mot barnefattigdom «Barn som lever i fattigdom». Strategien er den første i sitt slag, og viser et viktig engasjement i kampen mot barnefattigdom. Dette flertallet viser også til at det i revidert nasjonalbudsjett for 2015 ble bevilget ekstra midler til bekjempelse av barnefattigdom.

Et tredje flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at man vet at det at foreldrene har arbeid er den viktigste nøkkelen til at barn ikke vokser opp i fattigdom. Derfor er det viktig med et trygt arbeidsmarked med lav arbeidsledighet og full sysselsetting, og gode ordninger for å hjelpe folk til å komme i arbeid, eller tilbake i arbeid etter fravær. Man vet også at barn og unge selv må lære nytten av lønnsinntekt for at de skal kunne bryte ut av en negativ sirkel.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at forslaget er en lovfesting av den fortolkningen som ble gjort i forbindelse med en revisjon av rundskriv til sosialtjenesteloven i 2012 som presiserte at barns inntekt fra ettermiddags- og lørdagsjobb ved siden av skolen ikke bør føre til at foreldre ikke mottar stønad for barnet.

Disse medlemmer har merket seg at KOSTRA-rapporteringen året etter viste at en del

kommuner ikke hadde endret praksis til tross for presiseringen.

Disse medlemmer støtter derfor forslaget om å lovfeste de presiseringer som ble inntatt i det nevnte rundskrivet.

Disse medlemmer er enig i at det er viktig å motivere til arbeid og at en tilknytning til arbeidslivet bidrar til å løfte flere ut av fattigdom. Allerede i 2006 la regjeringen Stoltenberg II frem en handlingsplan mot fattigdom som et ledd i arbeidet med å redusere økonomiske og sosiale forskjeller og fattigdom. Planen ble revidert flere ganger, og tiltak som leksehjelp fra 1. til 4. trinn, ny GIV for å redusere frafall i videregående skole, økt barnetillegg i arbeidsavklaringspenger, endringer i bidragsforskudd, lavterskeltiltak for barn med foreldre som er psykisk syke og/eller rusavhengige, styrking av bostøtten og nivået på de statlige satsene for økonomisk stønad ble økt med 5 pst. utover prisstigning 2 ganger. I tillegg ble en rekke ordninger som ferietilbud, kultur- og aktivitets tiltak finansiert.

Disse medlemmer støtter derfor at disse planene videreføres og forsterkes gjennom en egen plan for barnefattigdom. Disse medlemmer viser i den forbindelse til at regjeringen foreslo et kutt i barnetillegget i uføretrygden som var beregnet til 590 mill. kroner i fjorårets forslag til statsbudsjett, samtidig som at innretningen på de skattelettene som er gitt, vanskelig kan defineres som et bidrag til å redusere de økonomiske og sosiale forskjeller i samfunnet. Det er, etter disse medlemmers mening, vanskelig å se sammenhengen i regjeringens politikk overfor de som har minst i samfunnet.

Disse medlemmer vil understreke at full sysselsetting og små inntektsforskjeller er den mest effektive måten å forhindre fattigdom i Norge på. Disse medlemmer vil her sitere følgende flertallsmerknad fra kapittel 1.2 under overskriften «Politikk for bedre fordeling og mindre fattigdom» i Innst. 222 S (2011–2012), jf. Meld. St. 30 (2010–2011), sitat:

«Arbeidsmarkedspolitikken og makroøkonomisk politikk påvirker den primære inntektsfordelingen gjennom å påvirke sysselsetting og inntektsutvikling. Den primære inntektsfordelingen kan endres gjennom inntektsoverføringer i trygdesystemet og utforming av skattesystemet. Dette gir den sekundære inntektsfordelingen. Forbruksmulighetene påvirkes også av at viktige velferdstjenester tilbys gratis eller til lav kostnad av fellesskapet. Helse og omsorg, kultur og bolig kan være eksempler på dette. En offensiv forbrukerpolitikk vil også påvirke folks økonomiske ressurser.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke at tilbudssjokket i det norske arbeidsmarkedet som følge av den ikke-regulerte EØS-inn-

vandringen siden utvidelsene av Den europeiske union (EU) østover i 2004, har gitt lavere produktivtetsvekst, lavere lønnsvekst og større forskjeller, jf. «Rapport nr. 2-2015» fra Senter for lønnsdannelse. Videre vil disse medlemmer understreke at full sysselsetting i det norske arbeidsmarkedet fordrer en regulert tilbudsside i det norske arbeidsmarkedet – ikke-regulert innvandring vanskeliggjør full sysselsetting og små inntektsforskjeller.

Komiteens medlem fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at omfanget av barnefattigdom øker i Norge i dag. Barn som vokser opp i fattigdom har ikke de samme mulighetene som andre barn. Dårlige levekår utfordrer barns muligheter til å realisere sine rettigheter slik de er nedfelt i barnekonvensjonen. Barn som vokser opp i fattige familier, deltar mindre i sosiale aktiviteter og har større sannsynlighet for å bli fattige når de blir voksne. Samfunnet har derfor et helt spesielt ansvar for å hindre barnefattigdom.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Representantforslag 122 S (2014–2015) fra Kirsti Bergstø og Karin Andersen om barnefattigdom, som har 11 konkrete forslag for å redusere barnefattigdommen i Norge. Disse forslagene er basert på en forståelse av at man trenger kraftfulle tiltak for å forebygge og redusere omfanget av barnefattigdom.

Dette medlem vil særlig understreke behovet for at barnetrygd holdes utenfor ved utmålingen av sosialhjelp, som foreslått i det tidligere nevnte repre-

sentantforslaget. Dette handler, akkurat som dette forslaget fra regjeringen, om at barn som vokser opp i familier som mottar økonomisk stønad får levekår som er mer likeverdige sammenliknet med andre barn.

Komiteen støtter forslaget fra regjeringen.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i sosialtjenesteloven (økonomisk stønad til barnefamilier)

I

I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen gjøres følgende endringer:

§ 18 nytt tredje ledd skal lyde:

Ved vurdering av søknad om stønad til familier skal det ikke tas hensyn til barns inntekt av arbeid i fritid og skoleferier.

§ 18 nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 24. november 2015

Arve Kambe

leder

Erlend Wiborg

ordfører

